

Aktivni kupci u EU zakonodavnom i regulatornom okviru

Prof.dr.sc. Davor Škrlec

- **Energetska unija** - prekretnica u javnim politikama Europske unije (2015.)
 - energetska sigurnost
 - integrirano unutarnje energetske tržište
 - energetska učinkovitost
 - dekarbonizacija gospodarstva
 - istraživanje, inovacije i konkurentnost
- Zakonodavni paket „*Čista energija za sve Europljane*” (2018./2019.)
- postizanje cilja klimatske neutralnosti – Europski zeleni plan (*Spremni za 55; REpowerEU: 2019.-2023.*)

- osobno najvažniji dijelovi
 - **Uredba (EU) 2018/1999 o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime:**
 - pouzdano, uključivo, troškovno učinkovito, transparentno i predvidljivo upravljanje energetskom unijom i klimatskim djelovanjem,
 - države članice moraju izraditi integrirane nacionalne energetske i klimatske planove za razdoblje od 2021. do 2030. godine, a zatim svakih deset godina ažurirati te planove (NECP),
 - države članice trebaju pripremiti strategije za dugoročno postizanje niskih emisija stakleničkih plinova s tridesetogodišnjom perspektivom,
 - države članice moraju dostavljati dvogodišnja izvješća o napretku provedbe svojih planova, počevši od 15. ožujka 2023. godine,
 - potiče regionalnu suradnju među državama članicama kako bi se osigurala učinkovitost i usklađenost mjera te potaknula integracija tržišta i energetska sigurnost,
 - Europska komisija prati i ocjenjuje napredak država članica prema ciljevima i doprinosima utvrđenima u njihovim nacionalnim planovima te predlaže mjere i izvršava svoje ovlasti na razini EU-a kako bi osigurala zajedničko ostvarivanje tih ciljeva

- osobno najvažniji dijelovi
 - **poticanje i osnaživanje građana kao aktivnih dionika u provedbi energetske-klimatskih javnih politika,**
 - financiranje energetske tranzicije i postizanja klimatskih ciljeva,
 - horizontalno povezivanje javnih politika,
 - poticaj za istraživanja i bržu komercijalizaciju rješenja,
 - digitalizacija.

- Aktivni kupac u distribucijskoj mreži odnosi se na potrošača koji aktivno sudjeluje na energetskom tržištu:
 - Prilagodba potrošnje energije kao odgovor na tržišne signale ili poticaje.
 - Proizvodnja vlastite energije iz obnovljivih izvora i moguća prodaja viška energije natrag u mrežu.
 - Korištenje baterija ili drugih sustava za pohranu energije za kasniju upotrebu, što može pomoći u ravnoteži ponude i potražnje.
 - Korištenje pametnih uređaja kojima se može daljinski upravljati kako bi se optimizirala potrošnja energije.

- Paketom "Čista energija za sve Europljane", donesenim 2019., *koncept energetske zajednice* uveden je u zakonodavstvo EU-a
- To uključuje *energetske zajednice građana* i *zajednice obnovljive energije*, koje se podržavaju raznim inicijativama i programima financiranja EU-a.
- Energetske zajednice osnažuju građane da preuzmu aktivnu ulogu u energetskej tranziciji, čineći energetski sustav demokratskijim, održivijim i otpornijim.
- Značajan doprinos ispunjenju nacionalnih ciljeva (NECP !).

Energetske zajednice građana

- Energetske zajednice su skupine aktivnih kupaca koji se okupljaju kako bi zajednički upravljali svojim energetske potrebama. Te zajednice mogu imati različite oblike, kao što su zadruga, udruge ili partnerstva. Glavni ciljevi energetske zajednice uključuju:
 - Lokalna proizvodnja obnovljive energije,
 - Dijeljenje ili trgovanje energijom unutar zajednice,
 - Implementacija rješenja za pohranu kako bi se uravnotežila ponuda i potražnja,
 - Promicanje mjera i tehnologija za uštedu energije.

- **Povećano prihvaćanje u javnosti** i lokalno sudjelovanje u energetske projektima može dovesti do boljeg prihvaćanja i podrške inicijativama i projektima za obnovljivu energiju.
- Energetske zajednice mogu privući **privatna ulaganja**, što olakšava financiranje projekata obnovljive energije.
- Zajedničkim upravljanjem energijom zajednice mogu provesti učinkovitije **mjere uštede energije**.
- Energetske zajednice mogu pružiti ekonomske koristi, kao što su **niži računi za energiju** i **otvaranje lokalnih radnih mjesta**, te doprinijeti socijalnoj skrbi **smanjenjem energetske siromaštva**.

Aktivni kupci i pametne zgrade

- Aktivni kupci mogu značajno doprinijeti ostvarenju ciljeva iz Direktive o energetske svojstvima zgrada (EU) 2024/1275:
 - Smanjenje potrošnje energije kroz energetske učinkovite prakse i tehnologije,
 - Proizvodnja obnovljive energije ugradnjom solarnih panela ili drugih sustava obnovljive energije.
 - Sudjelovanje u odgovoru na potražnju prilagođavanjem potrošnje energije kao odgovor na potrebe mreže, što pomaže u ravnoteži ponude i potražnje.

Aktivni kupci i pametne zgrade

- Direktiva o energetske svojstvima zgrada potiče aktivne kupce:
 - **Pametne tehnologije:** Promicanje upotrebe pametnih brojila i sustava automatizacije zgrada za optimizaciju potrošnje energije (**SRI**).
 - **Energetski certifikati (EPC):** Pružanje informacija o energetske svojstvima zgrada, koje mogu pomoći aktivnim kupcima u donošenju informiranih odluka o poboljšanjima energetske učinkovitosti.
 - **Zahtjevi za obnovu:** Utvrđivanje minimalnih standarda energetske svojstava za obnovu zgrada, što može potaknuti usvajanje energetske učinkovitih tehnologija i praksi.
 - **Financijski poticaji:** Pružanje financijske potpore za poboljšanje energetske učinkovitosti i postrojenja za obnovljive izvore energije.
 - **Energetske zajednice građana:** Potiče udruživanje građana koji zajednički mogu zadovoljavati svoje potrebe za energijom.

- Direktivom o infrastrukturi za alternativna goriva, koja je sada zamijenjena **Uredbom (EU) 2023/1804**, nastoji se poduprijeti uvođenje infrastrukture za alternativna goriva u cijeloj Europskoj uniji.
- **Aktivni kupci** igraju značajnu ulogu u kontekstu ove Uredbe:
 - **Korištenje alternativnih goriva:** Usvajanje vozila koja koriste električnu energiju, vodik ili druga alternativna goriva.
 - **Sudjelovanje na energetske tržištima:** Sudjelovanje u aktivnostima kao što su odgovor na potražnju i skladištenje energije, koje pomažu u uravnoteženju mreže i integraciji obnovljivih izvora energije.
 - **Podrška razvoju infrastrukture:** Korištenjem i zagovaranjem razvoja punionica, aktivni kupci pomažu u stvaranju potražnje za tim objektima.
 - **Utjecaj na okoliš:** Podržavajući korištenje alternativnih goriva, aktivni kupci doprinose smanjenju emisija stakleničkih plinova i promicanju održivosti.

- nacionalni poticaji i državne potpore: dozvoljeno je sve što nije u suprotnosti s člancima 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (TFEU),
- fondovi Europske unije:
 - Europski fond za regionalni razvoj (ERDF),
 - Kohezijski fond,
 - Program Horizon Europe,
 - Connecting Europe Facility (CEF),
 - Europski socijalni fond Plus (ESF+),
 - Fond za pravednu tranziciju (JTF),
 - Socijalni klimatski fond,
 - INTERREG,
 - Inovacijski i modernizacijski fond,
 - LIFE-Clean Energy Transition programme.
- Europska investicijska banka

Povezano zakonodavstvo: aktivni kupci i energetske zajednice

- **Direktiva (EU) 2023/2413 o izmjeni Direktive (EU) 2018/2001, Uredbe (EU) 2018/1999 i Direktive 98/70/EZ u pogledu promicanja energije iz obnovljivih izvora:** promiče se uporaba energije iz obnovljivih izvora i potiče aktivno sudjelovanje kupaca u proizvodnji, potrošnji, skladištenju i prodaji obnovljive energije.
- **Direktiva o energetske učinkovitosti (EED) (EU) 2023/1791:** promiču se mjere energetske učinkovitosti i potiče aktivno sudjelovanje kupaca u smanjenju potrošnje energije.
- **Direktiva o energetske svojstvima zgrada (EPBD) (EU) 2024/1275:** usmjerena je na poboljšanje energetske učinkovitosti zgrada i podupire integraciju pametnih tehnologija i aktivno uključivanje kupaca.
- **Direktiva o zajedničkim pravilima na unutarnjem tržištu električne energije (EU) 2019/944:** konkurentnije tržište električne energije usmjereno na potrošače, osnažujući aktivne kupce da sudjeluju u programima upravljanja potrošnjom i energetske učinkovitosti.
- **Uredba (EU) 2023/1804 o uvođenju infrastrukture za alternativna goriva i stavljanju izvan snage Direktive 2014/94/EU:** utvrđuju se ciljevi za uvođenje infrastrukture za alternativna goriva, čime se podupiru aktivni kupci koji upotrebljavaju električna vozila i vozila na vodik.
- **Uredba (EU) 2023/955. o uspostavi Socijalnog fonda za klimatsku politiku i o izmjeni Uredbe (EU) 2021/1060:** države članice mogu se usmjeriti na ranjiva kućanstva, mikropoduzeća i korisnike usluga prijevoza putem energetske zajednice.



© VectorMine/AdobeStock

Zahvaljujem na interesu i pažljivom slušanju !